

SEVİNC ACALOVA*

BAKİ ŞƏHƏRİNDƏ MƏKTƏB LAYİHƏLƏNDİRİLMƏSİ VƏ ŞƏHƏR STRUKTURUNDA YERLƏŞDİRİLMƏSİNƏ DAİR TƏKLİFLƏR

Memarlıq planlaşdırması təhlükəsiz təhsil mühitinin yaradılması üçün təhlükəsiz giriş nöqtələri, qəza çıxışları və müşahidə sistemləri kimi tədbirləri əhatə etməlidir. Qlobal tendensiyalara uyğun olaraq, ekoloji cəhətdən dayanıqlı arxitekturaya diqqət artır. Bakıdakı müasir məktəblər ekoloji davamlılığı təşviq etmək üçün enerjiyə qənaət edən dizayn, yaşıl sahələr və ekoloji təmiz materiallardan istifadə edə bilər. Bakı zəngin mədəni irsə malik şəhərdir. Memarlıq planlaşdırması mədəni cəhətdən həssas olmalı və yerli estetikə və dəyərləri əks etdirməli, xidmət etdiyi icma ilə rezonans doğuran məktəb mühiti yaratmalıdır. Təhsil təcrübələri inkişaf edir və müasir məktəblər innovativ tədris metodlarını dəstəkləməlidir. Dizayn birgə öyrənmə, layihə əsaslı fəaliyyətlər və digər pedaqoji yenilikləri asanlaşdırmalıdır. Qlobal təhsil standartlarını və qabaqcıl təcrübələri nəzərə almaq Bakı məktəblərinin beynəlxalq səviyyədə rəqabətə davamlı qalmasını, ixtisaslı müəllimləri cəlb etmək və saxlamaqla, şagirdlərə dünya səviyyəli təhsili təmin edir. Bakı şəhərində müasir məktəbin memarlıq-planlaşdırma təşkilatı inklüziv, texnoloji cəhətdən qabaqcıl və mədəniyyətə uyğun təhsil mühiti yaratmaq üçün sosial amillərlə uzlaşmalıdır. Yaxşı dizayn edilmiş məktəb təkcə öyrənmə təcrübəsini artırır, həm də xidmət etdiyi cəmiyyətin ümumi rifahına və inkişafına töhfə verir. Bakı şəhərində sosial amilləri nəzərə almaqla müasir məktəbin memarlıq-planlaşdırma təşkilatı.

Açar sözlər. Memarlıq, təhsil, məktəb, infrastruktur

Giriş

Müasir məktəb memarlığı sahəsində ənənəvi memarlıq elementlərinin birləşdirilməsi mədəni irsə güclü ehtiram kimi xidmət edir, eyni zamanda təhsil mühitini davamlılıq və özünəməxsusluq hissi ilə zənginləşdirir. Bakı şəhərində müasir məktəblər çox vaxt regionun zəngin memarlıq ənənələrindən götürülən elementlərlə zənginləşdirilir, tarixi estetikə ilə müasir dizayn prinsipləri birləşdirilir. Bakıda müasir məktəb dizaynında tapılan ən görkəmli ənənəvi memarlıq elementlərindən biri də tağlardan istifadədir. Tağlar əsrlər boyu ölkənin memarlığının müəyyən edici xüsusiyyəti olub, gücü, sabitliyi və memarlıq ustalığını simvolizə edir. Müasir məktəblərdə tağlar tez-tez girişlərə, dəhlizlərə və daxili məkanlara daxil edilir, şəhərin memarlıq irsinə ehtiram göstərməklə birlikdə möhtəşəmlik və məkan davamlılığı hissi yaradır.

Bakıda müasir məktəb dizaynı sahəsində innovativ məkan planları ənənəvi sinif mühitində inqilab edir, şagirdlərin və müəllimlərin müxtəlif ehtiyaclarını ödəmək üçün çevikliyi, əməkdaşlığı və uyğunlaşma qabiliyyətini təşviq edir. Memarlar şagirdlər arasında yaradıcılığı, məşğulluğu və qarşılıqlı əlaqəni ruhlandıran dinamik öyrənmə məkanları yaratmaq üçün ənənəvi sinif konfigurasiyalarını yenidən təsəvvür edirlər. Müasir məktəblərdə innovativ məkan planlarının əsas xüsusiyyətlərindən biri çevikliyə vurğudur. Sinif otaqları modul və uyğunlaşmaq üçün nəzərdə tutulmuşdur ki, bu da müxtəlif tədris metodlarına, qrup ölçülərinə və öyrənmə fəaliyyətlərinə uyğunlaşmaq üçün asan yenidən konfigurasiyaya imkan verir. Bu çeviklik müəllimlərə şagirdlərin fərdi ehtiyaclarına və üstünlüklərinə cavab verən fərdiləşdirilmiş təlim mühitləri yaratmağa imkan verir və təhsilə daha çox şagird mərkəzli yanaşmanı təşviq edir.

Əsas təhlil

Bakıdakı British School təhsil sahəsində mükəmməlliyi, fərqli beynəlxalq ahənglə təcəssüm etdirir. Ölkənin canlı mədəni mənzərəsi arasında yerləşən məktəb Britaniya təhsilinin köhnə ənənələrini Azərbaycan cəmiyyətinin dinamizmi ilə birləşdirir. Ciddi akademik proqramları və hərtərəfli inkişaf öhdəliyi ilə tanınan Britaniya Məktəbi tələbələrin akademik cəhətdən üstün olmağa, müxtəlifliyi qəbul etməyə və fəal qlobal vətəndaşlar olmağa təşviq edildiyi tərbiyəvi mühiti inkişaf etdirir.

Müasir avadanlıqlarla təchiz edilmiş və dünyanın hər yerindən təcrübəli pedaqoqlar tərəfindən təchiz edilmiş British School həm Britaniya, həm də beynəlxalq perspektivləri əhatə edən hərtərəfli tədris proqramı təklif edir. Sınıfdə öyrənmə, dərscənkənar fəaliyyətlər və icma ilə əlaqənin qarışığı vasitəsilə Azərbaycandakı Britaniya Məktəbinin tələbələri getdikcə bir-birinə bağlı olan dünyada inkişaf etmək üçün lazım olan bacarıq, bilik və dəyərlərlə təchiz olunurlar. Təhsildə mükəmməlliyyənin çırağı kimi Britaniya Məktəbi Azərbaycanın gələcək liderlərinin formalaşmasında mühüm rol oynayır, onlara cəmiyyətə və ondan kənara mənalı töhfələr vermək üçün səlahiyyət verir.

Heydər Əliyev adına Müasir Təhsil Kompleksi Azərbaycanın gələcək nəsillərin innovasiya, əmələ və milli qürurun qarışığı ilə yetişdirilməsinə sadıqlıyının sübutudur. Azərbaycanın strateji bir yerində yerləşən kompleks uşaq bağçasından ali təhsilə qədər hərtərəfli təhsil təcrübəsi təklif edir. Heydər Əliyevin uzaqgörənliyindən ilhamlanan kompleks akademik mükəmməlliyyə, xarakter inkişafına, Azərbaycan mədəniyyətinin və dəyərlərinin təbliğinə böyük diqqət yetirir.

Ən müasir avadanlıqlara, xüsusi professor-müəllim heyətinə və müasir pedaqoji yanaşmaları Azərbaycan irsi ilə birləşdirən dinamik kurikulumuna malik Heydər Əliyev Təhsil Kompleksi tələbələri sürətlə dəyişən dünyada üstün olmağa hazırlayır. Akademiklərdən başqa, kompleks liderlik, yaradıcılıq və vətəndaş məsuliyyəti mədəniyyətini inkişaf etdirir, tələbələrə öz millətinin və bütövlükdə dünyanın gələcəyini formalaşdırmaqda fəal iştirakçı olmaq üçün lazım olan inam və bacarıqları aşılayır. Təhsil innovasiyalarının və milli qürurun çırağı kimi Heydər Əliyev adına Təhsil Kompleksi Azərbaycanın təhsilin gücü vasitəsilə firavan və inklüziv cəmiyyət quruculuğuna sadıqlıyını təcəssüm etdirir.

Müasir məktəb planları birgə öyrənmə və sosial qarşılıqlı əlaqə üçün mərkəz kimi xidmət edən çoxməqsədli məkanlara üstünlük verir. Şagird sahələri, layihə otaqları və kommunal toplaşma yerləri daxil ola bilən bu boşluqlar şagirdlər arasında komanda işini, ünsiyyəti və yaradıcılığı təşviq edir. Onlar fənlərarası öyrənmə, qrup layihələri və həmyaşıdlar arası əməkdaşlıq üçün imkanlar təqdim edir, təhsil təcrübəsini zənginləşdirir və məktəb mühitində icma hissini artırır. İnnovativ məkan planları həmçinin texnologiyanın öyrənmə məkanlarına inteqrasiyasına üstünlük verir, rəqəmsal öyrənmə və innovasiya üçün əlverişli mühit yaradır. Sınıf otaqları ən müasir texnologiyalarla, o cümlədən interaktiv displeylər, multimedia resursları və qoşulma qovşaqları ilə təchiz olunub ki, bu da rəqəmsal alətlərin və resursların tədris və təlim fəaliyyətlərinə problemsiz inteqrasiyasına imkan verir. Bu texnologiya ilə zəngin mühit şagirdləri rəqəmsal dünyada uğura hazırlayır və onların təlim prosesində iştirakını artırır.

Müasir məktəb planları şagirdlərin rifahını və hərtərəfli inkişafına kömək edən mühitlərin yaradılmasına üstünlük verir. Məktəblər öyrənmə, istirahət və yaradıcılıq üçün əlverişli məkanlar yaratmaq üçün təbii işıqlandırma, qapalı bitkilər və təbiət mənzərələri kimi biofilik dizayn elementlərini özündə birləşdirir. Bundan əlavə, məktəblər inklüzivliyi və əlçatanlığı təşviq edərək, şagirdlərin müxtəlif ehtiyaclarını və üstünlüklərini təmin etmək üçün ergonomik mebel, çevik oturmaq seçimləri və sensora uyğun dizayn xüsusiyyətlərinin inteqrasiyasına üstünlük verirlər. Müasir məktəblərdə innovativ məkan planları da davamlılıq və ekoloji məsuliyyətə üstünlük verir. Məktəblər ətraf mühitə təsiri minimuma endirmək və resursların qorunmasını təşviq etmək üçün yaşıl tikinti təcrübələrini, enerjiyə qənaət edən sistemləri və dayanıqlı materialları birləşdirir. Məktəblər şagirdlərə praktiki öyrənmə və təbii dünya ilə əlaqə imkanları təmin etmək üçün dam örtüyü bağları, həyətlər və təbiət yolları kimi açıq öyrənmə məkanlarına üstünlük verir [2].

Texnologiyanın inteqrasiyası Bakıda müasir məktəb mühitinin formalaşdırılmasında, həm şagirdlər, həm də müəllimlər arasında təkmilləşdirilmiş öyrənmə təcrübələrinin, əməkdaşlığın və rəqəmsal savadlılığın təşviqində mühüm rol oynayır. Təhsil texnologiyasındakı irəliləyişlərlə Bakıdakı məktəblər texnologiyayı öz memarlıq dizaynına və təhsil təcrübələrinə problemsiz şəkildə inteqrasiya etmək üçün innovativ yanaşmaları mənimsəyir. Müasir məktəblərdə texnologiya inteqrasiyasının əsas aspektlərindən biri rəqəmsal təhsili dəstəkləmək üçün ən müasir infrastrukturun təmin edilməsidir. Bakıdakı məktəblər yüksəksürətli internet bağ lantısı, multimedia resursları və interaktiv displeylərlə təchiz olunub ki, bu da müəllimlərə öz tədris təcrübələrində geniş çeşiddə rəqəmsal alətlər və resurslardan istifadə etməyə imkan verir. Bu texnologiya ilə zəngin mühit interaktiv dərslər, multimedia təqdimatları və virtual əməkdaşlıq üçün imkanlar yaradır, şagirdlərin tədris prosesində iştirakını və iştirakını artırır.

Bakıdakı müasir məktəb arxitekturasında tədris və təlim fəaliyyətlərində texnologiyanın istifadəsini özündə cəmləşdirən çevik təlim məkanlarının dizaynına üstünlük verilir. Noutbukların, planşetlərin və digər rəqəmsal cihazların dərslərə inteqrasiyasını dəstəkləmək üçün sinif otaqları naqillli infrastruktur, elektrik rozetkaları və qoşulma qovşaqları ilə təchiz edilmişdir. Birgə iş sahələri, layihə otaqları və multimedia studiyaları şagirdlərə yaradıcılıq, tənqidi düşünmə və problem həll etmə bacarıqlarını inkişaf etdirərək rəqəmsal alətlər və resurslardan istifadə edərək araşdırmaq və yaratmaq imkanları verir. İnfrastrukturdan əlavə, müasir məktəblərdə texnologiya inteqrasiyası rəqəmsal öyrənmə və innovasiyalar üçün ixtisaslaşmış obyektlərin dizaynını əhatə edir. Bakıdakı məktəblərdə kompüter laboratoriyaları, istehsalçı otaqları və qabaqcıl texnologiya alətləri və avadanlıqları ilə təchiz olunmuş STEAM (Elm, Texnologiya, Mühəndislik, İncəsənət və Riyaziyyat) studiyaları kimi xüsusi otaqlar var. Bu qurğular şagirdlərə kodlaşdırma, robototexnika, multimedia istehsalı və digər rəqəmsal bacarıqlar üzrə praktiki öyrənmə təcrübələri təqdim edərək, onları rəqəmsal dövrdə uğura hazırlayır.

Bakının müasir məktəblərində texnologiya inteqrasiyası inzibati funksiyaları və maraqlı tərəflərlə ünsiyyəti əhatə etmək üçün sinifdən kənara çıxır. Məktəblər davamiyyətin izlənməsi, siniflərin idarə edilməsi və valideyn-müəllim ünsiyyəti kimi inzibati tapşırıqlar üçün rəqəmsal platforma və sistemlərdən istifadə edir. Məktəblər sosial media, internet saytları və rəqəmsal xəbər bülletenlərindən istifadə edərək, şagirdləri, valideynləri və ictimaiyyəti məktəb hadisələri, nailiyyətlər və təşəbbüslər haqqında məlumatlandırır, şəffaflığı və əlaqəni gücləndirir. Bakıdakı müasir məktəb arxitekturası təhsil təcrübələrini və nəticələrini artırmaq üçün virtual reallıq (VR), əlavə reallıq (AR) və süni intellekt (AI) kimi inkişaf etməkdə olan texnologiyaları əhatə edir. Məktəblər mücərrəd anlayışları həyata keçirmək və şagirdəri daha dərin öyrənmə təcrübələrinə cəlb etmək üçün immersiv öyrənmə mühitləri, virtual sahə səfərləri və interaktiv simulyasiyalarla təcrübə aparır. Süni intellektlə işləyən təlim platformaları və adaptiv proqram təminatı hər bir şagirdin güclü, zəif tərəflərinə və öyrənmə sürətinə uyğunlaşdırılmış fərdiləşdirilmiş təlim təcrübələri təqdim edir, fərdiləşdirilmiş təlimatı və ustalığa əsaslanan öyrənməyi təşviq edir [3].

Davamlılıq və ətraf mühitin dizaynı Bakı, Azərbaycanda müasir məktəblərin memarlıq planlaşdırılmasında və interyer həllərində əsas mülahizələrdir. Dünya aktual ekoloji problemlərlə üzləşdiyi üçün məktəblər davamlılığın təşviqində və şagirdlər və cəmiyyət arasında ətraf mühitə nəzarətin gücləndirilməsində mühüm rol oynayır. Bakıda məktəblər ətraf mühitə təsiri minimuma endirmək, resurslara qənaət etmək və sağlam, ruhlandırıcı təlim mühiti yaratmaq üçün davamlı dizayn təcrübələrinə üstünlük verirlər. Müasir məktəb memarlığında davamlılığın əsas aspektlərindən biri enerji səmərəliliyidir. Bakıdakı məktəblər enerji istehlakını azaltmaq və karbon emissiyalarını minimuma endirmək üçün enerjiyə qənaət edən işıqlandırma, isitmə və soyutma sistemlərini birləşdirir. LED işıqlandırması, gün işığının yığılması və doluluq sensorları rahat və yaxşı işıqlı öyrənmə məkanlarını təmin edərək enerji istifadəsini optimallaşdırmaq üçün adətən istifadə olunur. Əlavə olaraq, istilik rahatlığını maksimuma çatdırmaq və mexaniki isitmə və soyutma ehtiyacını minimuma endirmək üçün təbii ventilyasiya, kölgələmə cihazları və bina oriyentasiyası kimi passiv dizayn strategiyalarından istifadə olunur.

Bakıdakı müasir məktəblər dayanıqlı materiallardan və tikinti təcrübələrindən istifadəyə üstünlük verirlər. Məktəblər yerli mənbəli, bərpa olunan və enerji baxımından aşağı olan materialları seçməklə ətraf mühitə təsiri minimuma endirməyə çalışır. Əlavə olaraq, məktəblər daxili havanın keyfiyyətini artırmaq və sağlam öyrənmə mühiti yaratmaq üçün aşağı uçucu üzvi birləşmə (VOC) emissiyaları olan materiallara üstünlük verirlər. Ağac, bambuk, təkrar emal edilmiş materiallar və qeyri-toksik bitirmələrə davamlılıq və estetik cəlbedicilik baxımından üstünlük verilir. Enerji səmərəliliyi və dayanıqlı materiallardan əlavə, Bakıdakı müasir məktəb memarlığı təbiətlə əlaqələri gücləndirmək və şagirdlərin rifahını təşviq etmək üçün biofilik dizayn prinsiplərini əhatə edir. Məktəblər təbii dünyanı təqlid edən və idrak funksiyasını, yaradıcılığı və emosional rifahı yaxşılaşdıran mühitlər yaratmaq üçün qapalı bitkilər, yaşıl divarlar və təbii bitirmə kimi elementləri özündə birləşdirir. Bağlar, həyətlər və təbiət yolları kimi açıq havada öyrənmə məkanları praktiki öyrənmə və ətraf mühitlə əlaqə yaratmaq, ekoloji savadlılığı və qiymətləndirməni inkişaf etdirmək üçün imkanlar yaradır.

Universal dizayn prinsipləri yaşından, qabiliyyətindən və ya hərəkət qabiliyyətindən asılı

olmayaraq bütün fərdlər üçün əlçatan, istifadə oluna bilən və xoş olan mühitlər yaratmaq üçün müasir məktəb arxitekturasının formalaşmasında əsasdır. Bu prinsiplər memarlara və dizaynerlərə müxtəlif ehtiyacları ödəyən və inklüzivliyi təşviq edən məkanların yaradılmasında rəhbərlik edir, hər bir şagirdin, müəllimin və ziyarətçinin təhsil mühitində tam iştirak edə və ondan faydalana bilməsini təmin edir. Müasir məktəb arxitekturasında universal dizayn prinsiplərinin əsas aspektlərindən biri bərabər giriş anlayışıdır. Bu, bütün fərdlərin maneə və ya maneələrlə qarşılaşmadan məktəb mühitinə daxil olmaq və naviqasiya etmək üçün bərabər imkanlara malik olmasını təmin etməkdən ibarətdir. Geniş dəhlizlər, səviyyəli girişlər və aydın yol nişanları kimi dizayn xüsusiyyətləri əlil arabaları və ya gəzintilər kimi hərəkətilik vasitələri, habelə uşaq arabası və ya digər mobillik cihazları olan şəxslər üçün hərəkət rahatlığını asanlaşdırır [1].

Universal dizayn prinsipləri geniş seçim və qabiliyyətlərə uyğunlaşmaq üçün çevikliyi və uyğunlaşma qabiliyyətini vurğulayır. Müasir məktəb binaları müxtəlif tədris üslublarının, qrup ölçülərinin və öyrənmə fəaliyyətlərinin ehtiyaclarını ödəmək üçün asanlıqla yenidən konfigurasiya oluna bilən çevik mebel tənzimləmələri, tənzimlənən masalar və modul öyrənmə yerlərini özündə birləşdirir. Uyğunlaşa bilən mühitlər təmin etməklə, məktəblər müxtəlif öyrənmə ehtiyaclarını və üstünlüklərini təmin edə, şagirdlər arasında aidiyyət və səlahiyyət hissini gücləndirə bilər. Universal dizayn prinsipləri məktəb mühitinin bütün sakinləri üçün təhlükəsizlik və rahatlığa üstünlük verir. Sürüşməyən döşəmə, ergonomik oturacaq və adekvat işıqlandırma kimi dizayn xüsusiyyətləri hər yaşda və qabiliyyətdə olan insanlar üçün təhlükəsiz və rahat təhsil mühitinə kömək edir. Bundan əlavə, temperatur nəzarət sistemləri, akustik prosedurlar və ventilyasiya sistemləri daxili mühitin keyfiyyətini optimallaşdırmaq və bütün sakinlər üçün rifahı təşviq etmək üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Fiziki əlçatanlıq və təhlükəsizliyə əlavə olaraq, universal dizayn prinsipləri həm də duyğu həssaslığı və ya neyromüxtəlif ehtiyacları olan fərdlər üçün məktəb mühitinin qonaqpərvər və inklüziv olmasını təmin etmək üçün sensor mülahizələri də əhatə edir. Məktəblər, duyğu profillərindən asılı olmayaraq, bütün şagirdlər üçün sakitləşdirici və öyrənmə üçün əlverişli mühit yaratmaq üçün yumşaq işıqlandırma, təbii materiallar və səs uducu səthlər kimi həssas dizayn elementlərini özündə birləşdirir. Universal dizayn prinsipləri məktəb mühitində sosial inklüzivliyin və qarşılıqlı əlaqənin vacibliyini vurğulayır. Kommunal toplaşma yerləri, birgə iş sahələri və inklüziv oyun meydançaları kimi dizayn xüsusiyyətləri müxtəlif mənşəli və qabiliyyətli şagirdlər arasında sosiallaşma, komanda işini və həmyaşıd dəstəyini təşviq edir. Müsbət sosial qarşılıqlı əlaqələr üçün imkanlar yaratmaqla, məktəblər məktəb icmasının bütün üzvləri arasında icma və aidiyyət hissini inkişaf etdirir.

Əlçatanlıq xüsusiyyətləri müasir məktəb dizaynının ayrılmaz tərkib hissəsidir və təhsil mühitinin hər cür qabiliyyətə malik şəxslər üçün inklüziv olmasını və qonaqpərvər olmasını təmin edir. Bu xüsusiyyətlər müxtəlif hərəkət ehtiyacları və əlilliyi olan şagirdlər, müəllimlər və ziyarətçilər üçün maneəsiz girişi və iştirakını asanlaşdıran bir sıra dizayn elementləri və yaşayış yerlərini əhatə edir. Müasir məktəb dizaynında əlçatanlıq xüsusiyyətlərinin vacib cəhətlərindən biri maneəsiz giriş və yolların təmin edilməsidir. Bura əlil arabaları və ya gəzintilər kimi hərəkətilik vasitələrinə malik şəxslərin məktəb mühitinə təhlükəsiz və müstəqil şəkildə daxil olmasını və naviqasiyasını təmin etmək üçün pandusların, liftlərin və əlil arabası üçün əlçatan qapıların quraşdırılması daxildir. Bundan əlavə, görmə məhdudiyəti olan şəxslərə məktəb ərazilərində asanlıqla hərəkət etmələrinə kömək etmək üçün aydın nişanlar və yol tapma sistemləri tətbiq olunur.

Əlçatanlıq xüsusiyyətləri məktəb binası daxilindəki daxili məkanları əhatə edir və bütün sahələrin əlilliyi olan şəxslər üçün əlçatan olmasını təmin edir. Bu, geniş dəhlizlərin, geniş sinif otaqlarının və tutacaqlar və hündürlüyü tənzimlənən lavabolarla təchiz olunmuş əlçatan tualetlərin daxil edilməsini əhatə edə bilər. Sürüşməyən döşəmə və toxunma qabiliyyətinə malik döşəmə işarələri kimi dizayn mülahizələri də hərəkətilik və ya hissiyat qüsurları olan şəxslər üçün daxili məkanların təhlükəsizliyinə və əlçatanlığına kömək edir. Fiziki əlçatanlığa əlavə olaraq, müasir məktəb dizaynları öyrənmə qüsurları və ya neyromüxtəlif ehtiyacları olan şagirdlər üçün koqnitiv əlçatanlığı təşviq edən xüsusiyyətləri özündə birləşdirir. Bu, məktəb mühitində naviqasiya və oriyentasiyaya kömək etmək üçün aydın, qısa işarələrin və vizual işarələrin istifadəsini əhatə edə bilər. Bundan əlavə, sinif otaqları müxtəlif öyrənmə üslublarını və üstünlüklərini dəstəkləmək üçün audiovizual vəsaitlər və adaptiv təlim vasitələri kimi köməkçi texnologiyalarla təchiz oluna bilər.

Müasir məktəb dizaynında əlçatanlıq xüsusiyyətləri həssas həssaslıqları və ya neyromüxtəlif ehtiyacları olan fərdlər üçün inklüzivliyə və yerləşdirməyə üstünlük verir. Bu, bütün şagirdlər üçün konsentrasiya, diqqət və rahatlıq üçün əlverişli mühit yaratmaq üçün yumşaq işıqlandırma, akustik prosedurlar və sakitləşdirici rəng sxemləri kimi həssas dizayn elementlərinin daxil edilməsini əhatə edə bilər. Bundan əlavə, ayrılmış sakit məkanlar və sensor otaqlar şagirdlərə lazım olduqda istirahət və duyğu tənzimləmə imkanları verir. Müasir məktəb dizaynlarına tez-tez açıq məkanlar və bütün qabiliyyətlərə malik şəxslər üçün əlçatan və əhatəli olan istirahət zonaları daxildir. Bu, inklüziv oyun meydançası avadanlığının, əlil arabası üçün əlçatan yolların və hərəkətliliyindən və ya duyğu qabiliyyətlərindən asılı olmayaraq bütün şagirdlər üçün fiziki fəaliyyət, sosiallaşma və sensor kəşfiyyat imkanlarını təmin edən sensor bağların daxil edilməsini əhatə edə bilər.

Məktəb arxitekturasının kritik aspektidir və sensor həssaslıqları və ya neyromüxtəlif ehtiyacları olan şəxslər üçün rahat, dəstəkləyici və əhatəli mühitlər yaratmağı hədəfləyir. Bu dizayn prinsipləri məktəb mühitinin həm şagirdlər, həm müəllimlər, həm də ziyarətçilər üçün sakitlik, diqqət və rifahı təşviq etməsini təmin edərək, bütün sakinlərin duyğu təcrübələrinə üstünlük verir. Müasir məktəb binalarında həssas dizaynın əsas elementlərindən biri işıqlandırmadır. Yumşaq, səpələnmiş işıqlandırma sərt flüoresan işıqlandırmaya üstünlük verilir və bu, həssas həssaslığı olan insanlar üçün böyük ola bilər. Təbii işıq açıq hava ilə əlaqəni təmin edən və məktəb mühitində açıqlıq və əmin-amanlıq hissini təşviq edən böyük pəncərələr və səma pəncərələrinin istifadəsi ilə maksimum dərəcədə artırılır. Akustik mülahizələr sensora uyğun dizaynda mühüm rol oynayır. Məkanlar eşitmə həssaslığı olan insanlar üçün diqqəti yayındıran və ya narahat edən səs-küy səviyyələrini və əks-sədalara minimuma endirmək üçün nəzərdə tutulmuşdur. Arxa fon səs-küyünü azaltmaq və daha sakit, daha rahat öyrənmə mühiti yaratmaq üçün səs uducu materiallar və tavan pərdələri kimi akustik prosedurlar birləşdirilmişdir.

Nəticə

Cəmiyyətin məktəb dizaynında iştirakı Bakıda müsbət sosial dəyişikliklər və icma inkişafı üçün katalizator rolunu oynayır. Yerli təşkilatlar, müəssisələr və qurumlarla tərəfdaşlıq qurmaqla məktəblər ümumi öyrənmə, əməkdaşlıq və qarşılıqlı dəstək üçün imkanlar yaradır, cəmiyyətin rifahı üçün ortaq mülkiyyət və kollektiv məsuliyyət hissini aşılayır. Vətəndaş fəallığını, ətraf mühitə nəzarəti və mədəni bayramı təşviq edən təşəbbüslər vasitəsilə məktəblər Bakının şəhər quruluşunun canlılığına və dayanıqlığına töhfə verir, şəhərin sosial, mədəni və iqtisadi həyatını zənginləşdirir. Bakıdakı müasir məktəb dizaynları ətraf mühitə təsirləri minimuma endirmək və resursların qorunmasını təşviq etmək üçün yaşıl tikinti təcrübələrini, enerjiyə qənaət edən texnologiyalar və davamlı materialları özündə birləşdirərək davamlılıq və ekoloji məsuliyyətə sadıqlığı əks etdirir. Bakıdakı məktəblər ekoloji davamlılığı prioritetləşdirməklə təbii ehtiyatların məsuliyyətli idarə edilməsini modelləşdirir və şagirdləri öz icmalarında ətraf mühitin müdafiəçisi və dəyişiklik yaradan şəxslər olmağa ruhlandırır.

ƏDƏBİYYAT

1. Nağıyev N.H., Abbasova Ş.A., Ağamalıyeva İ.K., Məmmədyanova L.İ., Layihələndirmənin Əsasları, Bakı, 2014
2. Nağıyev N.H., Hüseynov F.M., "Azərbaycan Respublikasının Müasir Dövr Memarlıq Tarixi", V cild. Bakı, 2013
3. Pietrzyk K., Risk Management of Windows Performance, Energy Procedia, 2015, 78, p.2476-2481.

Sevinc Acalova

BAKI ŞƏHƏRİNDƏ MƏKTƏB LAYİHƏLƏNDİRİLMƏSİ VƏ ŞƏHƏR STRUKTURUNDA YERLƏŞDİRİLMƏSİNƏ DAİR TƏKLİFLƏR

Architectural planning should include measures such as secure access points, emergency exits and surveillance systems to create a safe learning environment. In line with global trends, attention to environmentally sustainable architecture is increasing. Modern schools in Baku can use energy-

efficient design, green spaces and eco-friendly materials to promote environmental sustainability. Baku is a city with a rich cultural heritage. Architectural planning should be culturally sensitive and reflect local aesthetics and values, creating a school environment that resonates with the community it serves. Educational practices are evolving and modern schools must support innovative teaching methods. The design should facilitate collaborative learning, project-based activities, and other pedagogical innovations. Taking into account global educational standards and best practices ensures that Baku schools remain internationally competitive, attracting and retaining qualified teachers and providing students with a world-class education. The architecture-planning organization of a modern school in Baku must be in harmony with social factors to create an inclusive, technologically advanced and culturally appropriate educational environment. A well-designed school not only enhances the learning experience, but also contributes to the overall well-being and development of the community it serves. Architecture-planning organization of a modern school in Baku, taking into account social factors.

Keywords. *Architecture, education, school, infrastructure*

Sevinc Acalova

BAKİ ŞƏHƏRİNDƏ MƏKTƏB LAYİHƏLƏNDİRİLMƏSİ VƏ ŞƏHƏR STRUKTURUNDA YERLƏŞDİRİLMƏSİNƏ DAİR TƏKLİFLƏR

Архитектурное планирование должно включать такие меры, как безопасные точки доступа, аварийные выходы и системы наблюдения для создания безопасной среды обучения. В соответствии с мировыми тенденциями, внимание к экологически устойчивой архитектуре возрастает. Современные школы в Баку могут использовать энергоэффективный дизайн, зеленые насаждения и экологически чистые материалы для содействия экологической устойчивости. Баку – город с богатым культурным наследием. Архитектурное планирование должно учитывать культурные особенности и отражать местную эстетику и ценности, создавая школьную среду, которая находит отклик в обществе, которому она служит. Образовательная практика развивается, и современные школы должны поддерживать инновационные методы обучения. Дизайн должен способствовать совместному обучению, проектной деятельности и другим педагогическим инновациям. Учет мировых образовательных стандартов и передового опыта гарантирует, что бакинские школы останутся конкурентоспособными на международном уровне, привлекая и удерживая квалифицированных учителей и предоставляя учащимся образование мирового уровня. Архитектурно-планировочная организация современной школы в Баку должна находиться в гармонии с социальными факторами для создания инклюзивной, технологичной и культурно приемлемой образовательной среды. Хорошо спроектированная школа не только повышает качество обучения, но и способствует общему благополучию и развитию общества, которому она служит. Архитектурно-планировочная организация современной школы в Баку с учетом социальных факторов.

Ключевые слова. *Архитектура, образование, школа, инфраструктура*

AMEA-nın müxbir üzvü Cəfər Qiyasi tərəfindən təqdim edilmişdir

İlk daxilolma tarixi: 11.05.2024

Son daxilolma tarixi:21.06.2024